

รายวิชา

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง เหตุปัจจัย หัวใจต้องศึกษา (๓)

ครูผู้สอน ครูนวคุณ สาณศิลป์

ครูสรายุทธ ธานี

เหตุปัจจัย หัวใจต้องศึกษา (๓)

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

- นักเรียนอธิบายความหมายของหลักธรรมที่ต้องศึกษาจากเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ได้
- นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการนำหลักธรรมไปใช้ในการปฏิบัติตนเพื่อขจัดปัญหาและสร้างความสำเร็จให้กับตนเองได้

ด้านทักษะกระบวนการ

- นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับการนำไปในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
- นักเรียนสามารถประสานความร่วมมือในการวางแผนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีคุณค่าอย่างยั่งยืนผ่านหลักธรรมที่ศึกษาได้

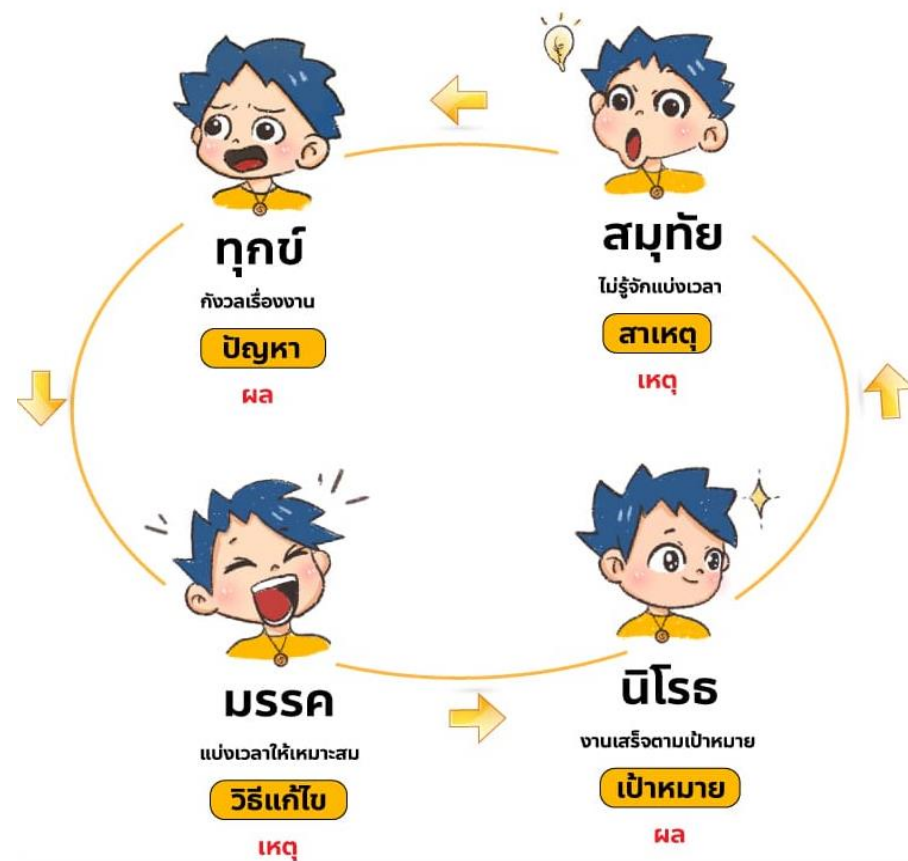
ด้านคุณลักษณะ

- นักเรียนมีสติรู้สำนึกผิดชอบชั่วดีผ่านการศึกษา
หลักธรรมที่สำคัญ

อริยสัจ คือ ความจริงอันประเสริฐ มี ๔ ประการ

- ๑ ททุกข์ คือ ความทุกข์
- ๒ สมุทัย คือ สาเหตุของทุกข์
- ๓ นิโรธ คือ ความดับทุกข์
- ๔ มรรค คือ ทางดับทุกข์

ให้นักเรียนทายคำปริศนาที่กำหนดให้ถูกต้อง

๑. ให้แต่ละกลุ่ม เลือกพยัญชนะไทยขึ้นมา ๑ ตัวอักษร
๒. ถ้าพยัญชนะไทยนั้นไม่ปรากฏในคำปริศนา กลุ่มนั้นไม่มีสิทธิ์ทายคำปริศนา
๓. ถ้าพยัญชนะไทยนั้นปรากฏในคำปริศนา กลุ่มนั้นมีสิทธิ์ทายคำปริศนา
 - ทายคำปริศนาถูกต้อง จะได้ ๒ คะแนน
 - ทายคำปริศนาไม่ถูกต้อง กลุ่มอื่นมีสิทธิ์ทายคำปริศนาได้เพียงครั้งเดียว โดยถ้ากลุ่มนั้นทายคำปริศนาถูกต้อง จะได้ ๑ คะแนน

SCOREBOARD

GROUP 1
2

GROUP 2
2

GROUP 3
3

GROUP 4
1

GROUP 5

GROUP 6

คำปริศนาที่ ๑

คำปริศนาที่ ๒

คำปริศนาที่ ๓

คำปริศนาที่ ๔

คำปริศนาที่ ๑

คำใบ้: การรับรู้ผ่านอายตนะ

ขั้นที่ ๕

องค์ประกอบของชีวิตมี ๕ ประการ

- ๑ **วิญญาณ** คือ การรับรู้ผ่านอายตนะ (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ)
- ๒ **สัญญา** คือ การกำหนดหมายรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- ๓ **เวทนา** คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้น ได้แก่ สุข ทุกข์ และเฉย ๆ
- ๔ **สังขาร** คือ สิ่งปรุงแต่งจิตเป็นผลรวมของการรับรู้ (ดี ชั่ว หรือเป็นกลาง ๆ)
- ๕ **รูป** คือ ฝ่ายรูปธรรมทั้งหมด หรือสิ่งที่ป็นร่างพร้อมทั้งคุณและอาการ

อายตนะ

สิ่งที่เชื่อมต่อกันให้เกิดการรับรู้ หรือความรู้

อายตนะภายนอก

๑. จักขุ (ตา)
๒. โสตะ (หู)
๓. ฉานะ (จมูก)
๔. ชิวหา (ลิ้น)
๕. กาย (ร่างกาย)
๖. มโน (จิตใจ)

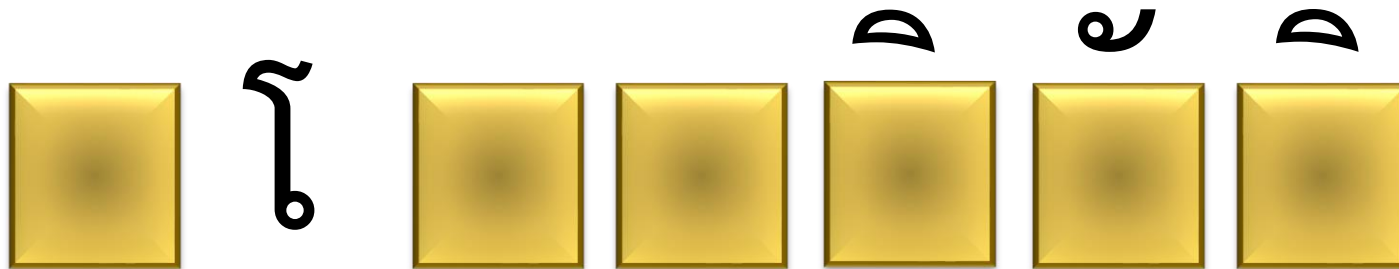
อายตนะภายใน

๑. รูป (สิ่งที่เห็น)
๒. สัทตะ (เสียง)
๓. คันธะ (กลิ่น)
๔. รสะ (รสชาติ)
๕. โผฏฐัพพะ (สัมผัส)
๖. ธรรมารมณ์ (อารมณ์)

คำปริศนาที่ ๒

คำใบ้: การปักไฟในทางที่ผิด

หลักกรรม

สิ่งสนับสนุนให้กรรมดีให้ผล เรียกว่า สมบัติ

สิ่งสนับสนุนให้กรรมชั่วให้ผล เรียกว่า วิบัติ

สมบัติ ๔

- ๑ คติสมบัติ คือ เกิดในที่อำนาจ หรือที่เกิดอันเจริญ
- ๒ อูปริสมบัติ คือ การมีร่างกายสง่า สวยงาม บุคลิกภาพดี
- ๓ กาลสมบัติ คือ เกิดอยู่ในบ้านเมืองสงบสุข มีการปกครองที่ดี
- ๔ ปโยคสมบัติ คือ การฝึกฝนหรือขวนขวายในทางที่ถูก

หลักกรรม

สิ่งสนับสนุนให้กรรมดีให้ผล เรียกว่า สมบัติ

สิ่งสนับสนุนให้กรรมชั่วให้ผล เรียกว่า วิบัติ

วิบัติ ๔

- ๑ คติวิบัติ คือ เกิดในที่ที่ไม่ดี หรือที่เกิดอันไร้ความเจริญ
- ๒ อูปรวิบัติ คือ การมีร่างกายวิกล ไม่งดงาม บุคลิกภาพไม่ดี
- ๓ กาลวิบัติ คือ เกิดอยู่ในบ้านเมืองที่มีแต่ภัยพิบัติ ผู้ปกครองไม่ดี
- ๔ ปโยควิบัติ คือ การฝักใฝ่หรือชวนชวายเป็นทางที่ผิด

คำปริศนาที่ ๓

คำใบ้: ทางแห่งความชั่ว

๑

อกุศลกรรมบถ

กรรมชั่วอันเป็นทางนำไปสู่
ความเสื่อม ความทุกข์ หรือทุกข์

- ๑ กายกรรม ได้แก่ การทำชีวิตให้ตกล่วง การถือเอาของ
ที่เขามีได้ให้ และความประพฤตินิดในกาม
- ๒ วจีกรรม ได้แก่ การพูดเท็จ วาจาหยาบ วาจาต่อเสียด
และคำพูดเพื่อเจ้อ
- ๓ มโนกรรม ได้แก่ พง์เล็งอยากได้ของเขา คิดร้ายเขา
และเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม

คำปริศนาที่ ๔

คำใบ้: หนึ่งในหนทางที่นำไปสู่ความเลื่อม

๒ - ๑

อบายมุข

ทางแห่งการนำไปสู่ความเสื่อม

- ๑ ติดสุราและขอมันเมา
- ๒ เทียวกลางคืน
- ๓ ชอบเที่ยวดูการละเล่น
- ๔ ติดการพนัน
- ๕ คบคนชั่ว
- ๖ เกียจคร้านการทำงาน

คำถาม

นักเรียน มีแนวทางอย่างไรในการทำให้
ปัญหาต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

กิจกรรม

ให้นักเรียนแบ่งออกเป็น ๗ กลุ่ม

ช่วยกัน อธิบายว่าหลักธรรมดังกล่าว

สามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทาง

ในการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่

ความสำเร็จได้อย่างไร

พร้อมบันทึกผลการศึกษาลงในใบงาน

- ๑ สุข ๒
- ๒ สติปัญญา ๔
- ๓ กุศลจิรัฏฐิติธรรม ๔
- ๔ ตรุณธรรม ๖
- ๕ กุศลกรรมบถ ๑๐
- ๖ มงคล ๓๘
ประพตติธรรม เว้นความชั่ว และเว้นจากการดื่มน้ำเมา
- ๗ บุญพนิมิตของ
มัชฌิมาปฏิปทา

๑

กุศลกรรมบถ ๑๐ บุญพรมิตาฯ กุศลจิรัฏฐิติธรรม ๔

๒

๓

๔

๕

๖

๗

ตรุณธรรม ๖

มงคล ๓๘

สุข ๒

สติปัฏฐาน ๔

ใบงานที่ ๗ กิจกรรมกลุ่ม เรื่อง หลักธรรมต่าง ๆ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ วิถีไทย วิถีธรรม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง เหตุปัจจัย หัวใจต้องศึกษา (๓)
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกการสืบค้นและวิเคราะห์หลักธรรมลงในใบงานกิจกรรมกลุ่ม

ชื่อหลักธรรม

สรุปรายละเอียดของหลักธรรม

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

หลักธรรมที่ได้ศึกษาสามารถนำไปวางแผนในการพัฒนาการแก้ปัญหาอันนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

หมายเหตุ หลักธรรม แนวทางต่าง ๆ ที่นักเรียนบันทึก ความถูกต้องให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน และสามารถปรับให้สอดคล้องกับศาสนาที่ตนนับถือได้

ใบงานที่ ๗

กิจกรรมกลุ่ม

เรื่อง หลักธรรมต่าง ๆ (๒)

สามารถดาวน์โหลดได้ที่

www.dltv.ac.th

วงล้อสุมกลุ่มในการนำเสนอ

- ๑ สุข ๒
 - ๒ สติปัฏฐาน ๔
 - ๓ กุศลจิตฐิติธรรม ๔
 - ๔ ธรรม ๖
 - ๕ กุศลกรรมบถ ๑๐
 - ๖ มงคล ๓๘
 - ๗ บุพพนิมิตของ มัชฌิมาปฏิปทา
- ประพตติธรรม เว้นความชั่ว และเว้นจากการดื่มน้ำเมา

คำถามสรุปบทเรียน

หลักธรรมต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาสามารถ

นำไปวางแผนในการพัฒนาการแก้ปัญหา

อันนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างไร

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

เหตุปัจจัย หัวใจต้องศึกษา (๕)

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๘

เรื่อง อริยสัจ ๔ กับการแก้ปัญหา

สามารถดาวน์โหลดได้ที่

www.dltv.ac.th